

Asia: VM151:00/2018

Lausuntopyyntö kansallisen tekoälyohjelma AuroraAI:n kehittämis- ja toimintasuunnitelmasta vuosille 2019-2023

1. Kohti ihmiskeskeistä yhteiskuntaa

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Missio on hyvä ja sen periaatteet ovat hyvät ja kannatettavat. Tavoite siirtyä kokonaistoiminnan tuloksellisuuden arviointiin tehtäväkohtaisista tavoitteista on hyvä. Mikäli tarkastellaan nyky-yhteiskuntaa, sen julkishallintoa ohjaavia mekanismeja, lainsäädäntöä ja politiikkaohjelmia, tavoitteen saavuttaminen vaikuttaa utopistiselta. Miten tällainen kvanttihyppy saadaan aikaan?

Kyseessä on suuri kulttuurin muutos, jopa alue- ja paikallishallintoa suurempi se näyttäisi olevan keskushallinnon tasolla. Miten valtioneuvostotasolla päästään yksimielisyyteen tavoitteista ja niiden toteuttamisen keinoista. Kyse ei ole pelkästään teknisistä ratkaisuista vaan ennen kaikkea kyse on kulttuurien muuttamisesta, kuten raportissa onkin mainittu. Se on pitkäkestoista kehittämistyötä, jota ei todellakaan hoideta oletuksella, että suurten ikäluokkien eläköityminen ikään kuin hoitaisi asian automaattisesti. Erilaiset kulttuurit hallinnonaloittain ja työyhteisöittäin ovat erittäin muutoksen kestäviä.

Miten saadaan keskustelemaan keskenään sadat täysin toisistaan riippumattomat tietojärjestelmät. Mitä järjestelmien yhteensopivuus maksaa? Nykyiset tietojärjestelmäkustannukset ovat jo melkoinen julkinen kustannuserä.

Mikäli uudistuksessa halutaan oppia jo tehdyistä julkisen hallinnon uudistuksista, nykyisessä julkisessa hallinnossa on hyviä (huonoja) esimerkkejä hallinnon rajat ylittävistä kokeiluista vaikkapa sitten tilannekuvien pohjaksi. Moniammatillisuus on törmännyt käsittämättömiin säädös- ja budjettiesteisiin.

Toimintakulttuurin pitää joustaa, siten että asiantuntijat voivat tehdä työtä parhaalla mahdollisella tavalla, palvelun vaikuttavuutta voidaan parantaa; enemmän ilmiöpohjaista tarkastelua rajojen sisäpuolisen tarkastelun sijaan. Systemiset esteet ovat tiedossa, julkisia palveluja tuottavat ihmiset tietävät ratkaisukeinot ja tätä tietoa toivottavasti hyödynnetään.

Julkisen sektorin henkilöstövähennykset henkilöstön ikääntymisen yhteydessä ovat pakottaneet etsimään uusia tapoja tehdä työtä ja erilaisia tehtävänkuvia on muokattu jatkuvasti tarpeen mukaan. Voisi sanoa, että aluehallinnon tasolla eletään jatkuvassa muutoksessa ja tämän muutosprosessin

kautta sillä olisi myös paljon annettavaa kyseiseen kehittämistyöhön. Byrokratiatalkoiden pitäisi paljon nykyistä enemmän joustaa erilaisten työtapojen kehittämisessä.

2. AuroraAI-toiminta 2019-2023

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Miten varmistetaan määrärahan kohdentamisen eettisen kestävä toimeenpano. 10-20 hanketta neljän vuoden aikana kuulostaa sinänsä hyvältä kokeilukulttuurilta. Ekosysteemi kehkeytyy kokeilujen kautta, olemassa oleva on usein este, ratkaisut pitää löytää olemassa olevaan ja tunnistettuihin ongelmiin.

Miten ratkaistaan lainsäädännön tuomat esteet. Miten ratkaistaan tietojärjestelmien tuomat esteet? Tietovarantojen rajapintarealismi on vaikea ylittää niin teknisistä kuin lainsäädännöllisistäkin syistä. Miten varmistetaan viranomaispäätöksen oikeellisuus, mikäli sen taustalla oleva data on pitkälti koneellisesti koottua eikä perustu asiantuntevan henkilön tilanneanalyysiin.

Käynnistettävä tiivis kansalais- ja yritysyhteistyö elämäntapahtumien ja liiketoimintatapahtumien kartoittamiseksi kuulostaa osallisuuden kannalta hyvältä. Millä keinoin ja millä henkilöresursseilla kokeilut on tarkoitus toteuttaa. Nyt on huomioitava se, että virassaolevan henkilöstön arjentyöhön on jo tehty melkoinen lovi maakuntavalmistelun aikana. Aluehallinto on vasta palaamassa arkeen.

Tärkeimpien tapahtumien selvittämisessä pitää tunnistaa realiteetit eikä rakentaa entistä järeämpiä seurantajärjestelmiä entisten päälle. Yleensä näyttää olevan taipumuksena säilyttää kaikki vanha samalla, kun luodaan uutta. Palvelumuotoilu voisi hyödyttää tätäkin uudistusta tuomaan asiakkaan näkökulman esille viranomaisnäkökulman sijaan.

Esityksessä nostetaan esiin erityisesti ylimmän johdon sitoutuminen, tämän toivotaan tarkoittavan myös ministeriöiden johtoa.

3. Organisaatioiden kytkeytyminen ja toimeenpanon tuki

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

ELY-keskus toimii kuuden ministeriön ja muutaman viraston sektoroituneessa ohjauksessa. Onnistuminen muutoksessa edellyttää näiden tahojen keskinäistä yhteistyötä ja yhteneviä näkemyksiä. Virastossa toimitaan yhteistyössä ja tahtoa uudistamiseen on silloin, kun se on mahdollista. ELY-keskus on valmis innovoimaan ja kehittämään, kokeilemaan uudenlaisia toimintatapoja alueen muiden kehittäjävirastojen kanssa.

Asettaako nykyinen lainsäädäntö esteitä rahoituksen hyödyntämiseen? Pitäisi hyödyntää ne kokemukset, joita eri hallinnonalojen kokeiluissa on todettu (esim. TYP) ja kaavailtu kasvupalvelupilotti, jossa oli tavoitteena saada asiakaslähtöiset ja monihallinnolliset vaikuttavat palvelut, Ohjaamotoiminta näyttää lupaavalta palvelun onnistumisen kannalta.

Onko arvioitu, millä resursseilla Väestörekisterikeskus pystyy tukemaan uudistusta? Kun huomioidaan, että kyseessä on rekisteriviranomainen, ei kehittäjävirasto?

4. Yleiset huomiot, kommentit ja palaute

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Heinonen Eija
Keski-Suomen ELY-keskus